

Knjižnica

KNJIŽNICA RAZISKOVALNE POSTAJE ZRC SAZU NOVA GORICA

PETRA KOLENC*

Z ačetki zbiranja gradiva za znanstveno knjižnico, ki je danes nepogrešljiv pripomoček strokovnemu in znanstvenoraziskovalnemu delu na Raziskovalni postaji v Novi Gorici, segajo v leto 1987, ko je bila v Novi Gorici odprta Enota Zgodovinskega inštituta Milka Kosa ZRC SAZU. Leta 1992 sta ji bila pridružena še arhiv in knjižnica goriškega izobraženca, politika in odvetnika dr. Henrika Tume. Njegova zapuščina še danes velja za enega bogatejših virov za preučevanje goriški Slovencev od konca 19. vse do tridesetih let 20. stoletja. Tumova knjižnica je prišla na Goriško ob podpori Tumovih potomcev, ki so menili, da zapuščina sodi tja, kjer je dr. Henrik Tuma bival in deloval večji del svojega življenja. S to pridobitvijo se je močno povečalo knjižno gradivo ter viri za preučevanje goriških Slovencev v omenjenem času. Henrik Tuma je imel v svoji knjižnici čez 4000 bibliografskih enot gradiva z različnih področij človekovega védenja. Bogata vsebina knjižnice nedvomno predstavlja vpogled v bralno kulturo tedanjega goriškega ter širše slovenskega prostora in njegovo vpetost v evropske kulturne in miselne tokove oz. tokove trgovanja s knjigo. Katalog knjižnice je dostopen na internetnih straneh Zgodovinskega inštituta Milka Kosa pri ZRC SAZU (Kolenc 2008).

Do leta 2004 je v omenjeni enoti deloval znanstveni svetnik, zgodovinar **dr. Branko Marušič**, ki se je posvečal predvsem raziskovanju politične zgodovine Slovencev na Goriškem ter domoznanskemu raziskovanju

slovensko-italijansko-furlanskih odnosov. Nabor knjig, ki se je v teh letih dopolnjeval s številnimi zamenjavami, nakupi predvsem pa darovi, je bil usmerjen v zbiranje domoznanske literature, ki je nastajala na obeh straneh meje in je bila povezana predvsem z zgodovino sobivanja Slovencev, Italijanov in Furlanov na prostoru zgodovinske dežele Goriško-Gradiščanske. Knjižnih naslovov v tem fondu je do danes že več kot 6000. Številka se iz dneva v dan dopolnjuje.

Leta 2004 se je raziskovalna enota Zgodovinskega inštituta razširila v današnjo Raziskovalno postajo ZRC SAZU, v okviru katere danes delujejo izpostave treh inštitutov in ene sekcije. Poleg že omenjenega Zgodovinskega inštituta Milka Kosa, pod okriljem katerega **Neva Makuc** raziskuje odnos srednjeveške in novoveške historiografije s področja Furlanije do slovenske zgodovine, Raziskovalna postaja v Novi Gorici združuje še sodelavke z Inštituta za slovensko narodopisje, v okviru katerega **mag. Vesna Mia Ipavec** raziskuje zgodovino in kulturo etnologije na Goriškem in svilogojstvo, **Špela Ledinek Lozej** pa bivalno kulturo s poudarkom na razvoju kuhinje v Vipavski dolini. Pri Inštitutu za slovenski jezik Frana Ramovša deluje **dr. Danila Zuljan Kumar**, ki svoj raziskovalni čas posveča slovenski dialektologiji, ta predmet tudi predava na Fakulteti za humanistiko Univerze v Novi Gorici. V Sekciji za interdisciplinarno raziskovanje v humanistiki deluje **Jasna Fakin Bajec**, ki svoje doktorsko delo namenja raziskovanju dediščine komenskega Krasa. Do konca leta 2007 je na Raziskovalni postaji delovala tudi **Katja Jerman**, ki je svoje etnološko in zgodovinsko

* univ. dipl. bibliotekarka, Zgodovinski inštitut Milka Kosa ZRC SAZU, petra.kolenc@zrc-sazu.si

raziskovalno delo zaključila z doktorsko disertacijo z naslovom *Dve Gorici – eno mesto? Konstrukcija urbanega* (zagovor 17. 10. 2008).

Z izborom strokovne in znanstvene literature knjižnica podpira delovanje raziskovalk in dopolnjuje svoj knjižni fond s knjigami vsebin, ki so potrebne raziskavam na Postaji.

Knjižnico Raziskovalne postaje bogati fond knjig Zgodovinskega in Narodopisnega inštituta ter Inštituta za slovenski jezik, ki je vpisan v bazo COBISS pod zalogo knjig knjižnice SAZU, nahajališči Hn (Historia Nova Gorica) ter Nn (Narodopisje Nova Gorica). Skupno hrani knjižnica več kot 12.000 knjižnih enot ter številne naslove primorskega periodičnega tiska, ki so pomembno raziskovalno orodje tako našim raziskovalcem kot tudi širši strokovni in raziskovalni javnosti. Spomnimo naj, da je ZRC SAZU tudi soustanovitelj Politehnike, sedanje Univerze v Novi Gorici. Od leta 2001 naši sodelavci sooblikujejo dodiplomske in podiplomske programe izobraževanja na njeni Fakulteti za humanistiko.

Knjižnica Raziskovalne postaje ZRC SAZU v Novi Gorici je javna, dostopna vsakomur, Tumova knjižnica in zapuščina pa imata značaj arhivskega gradiva ter sta kot kulturno-zgodovinski spomenik dostopna zgolj raziskovalno (čitalniško) na vpogled.

Knjižnica pridobiva gradivo z nakupom (tudi iz antikvariatov), zamenjavo, najštevilnejši pa so darovi, ki jih prejema od različnih raziskovalnih inštitucij, posameznikov in s spremljanjem domoznanskih novosti, ki v vse večji meri izhajajo v samozaložbi številnih amaterskih piscev, društev in drugih nevladnih organizacij, ki pomembno dopolnjujejo uradne znanstvene in strokovne obravnave goriškega prostora. Seveda pa kritični znanstveni pogled na določeno raziskovalno vprašanje na poznavalski, ljubiteljski in publicistični ravni, kjer je način obravnave vendarle odvisen predvsem od osebnih odločitev piscev, velikokrat ni prisoten. Zato je znanstvena raven pisanja, pri kateri obdržijo veljavo samo tiste teze in načini, ki vzdržijo racionalno znanstveno kritiko, še vedno najbolj pomembna.

Prav zaradi nepregledne množice domoznanskih objav (poleg knjig, številne brošure, krajše knjižice oz. t. i. drobni tisk) želimo na Raziskovalni postaji v Novi Gorici nadaljevati tradicijo pisanja bibliografij (osebnih oz. tematskih) in drugih katalogov, ki bi v svoji inventarizaciji zajeli publikacije o krajih na Goriškem oz. širše severnem Primorskem. Tako bi raziskovalcem primorskih krajev ponudili bibliografsko orodje in s tem lažji preboj skozi kopico manj preglednega vendar objavljenega in tudi manj poznane gradiva. Na tem mestu je omemba vredna objava oziroma izbor gradiva za bibliografijo *Domoznanske publikacije o Primorski* (2005), ki sta jo v okviru Raziskovalne postaje v Novi Gorici objavila zgodovinarja Neva Makuc in Jakob Marušič. V letu 2008 je izšel tudi *Katalog* (že omenjene) knjižnice dr. Henrika Tume, ki prinaša popis vseh ohranjenih publikacij, ki jih je dr. Henrik Tuma zbiral med leti 1894 in 1935 v svoji zasebni biblioteki (Kolenc 2008).

Potrebno je opozoriti tudi na zbiranje literature o Slovincih in slovenskem delovanju, ki nastaja v italijanskem kulturnem okolju, predvsem v pokrajini Furlanija Julijska krajina, kjer delujejo pomembne institucije (knjižnice, muzeji, inštituti), s katerimi osebje Raziskovalne postaje sodeluje ter tako skrbi za stik zamejskega, italijanskega, furlanskega ter slovenskega prostora. S številnimi publikacijami, ki jih ima Postaja v svoji knjižni zalogi, ter s spremljanjem in sodelovanjem na prireditvah se krepi sodelovanje, ki prispeva k spoznavanju preteklosti italijansko-furlanskih in slovenskih odnosov. Spremljanje ter bibliografsko beleženje knjižne produkcije o goriških oz. severnoprimorskih krajih pa ostaja pomembna naloga novogoriške Raziskovalne postaje tudi v prihodnje.

Knjižnica Raziskovalne postaje je, kot že omenjeno, javno dostopna vsem. Zaradi strokovne in znanstvene usmerjenosti svojega knjižničnega fonda pa ima nekoliko bolj specifične uporabnike. Lastna baza podatkov obstaja v obliki inventarnih knjig, klasičnega listkovnega – abecedno-imenskega kataloga, ki je podprt z računalniškim katalogom. Kre-

iranje bibliografskih zapisov za nas opravlja biblioteka SAZU. V centralni biblioteki SAZU prav tako skrbijo za bibliografije sodelavk in sodelavca naše Raziskovalne postaje, ki s svojimi raziskavami pomembno prispevajo k poznavanju preteklega življenja prebivalstva nekdanje dežele Goriško-Gradiške tako v zgodovinskem, etnološkem, jezikovnem oz. bibliotekarskem smislu.

LITERATURA

- FABJANČIČ, Marija. 2008. *Biblioteka. Kratko poročilo o delu v letu 2007*. Ljubljana : Biblioteka SAZU.
- KOLENC, Petra. 2008. *Dr. Henrik Tuma (1858-1935) in njegova knjižnica*. Ljubljana : Založba ZRC SAZU.
- KOLENC, Petra. 2008. *Katalog knjižnice dr. Henrika Tume* [Elektronski vir]. Ljubljana : Založba ZRC SAZU. Dostopno na: URL: <http://zimk.zrc-sazu.si/eknjiga/Tuma-katalog.pdf>
- MAKAROVIČ, Gorazd. 2008. *Ko še nismo bili Slovenci in Slovenke*. Ljubljana : Slovenska matica.
- MAKUC, Neva; Jakob MARUŠIČ. 2005. *Domoznanske publikacije o Primorski*. Ljubljana : Založba ZRC SAZU.